



شناسه	قانون- مقررات- رویه اجرایی	تاریخ تهیه گزارش	۱۴۰۳/۱۰/۲۳
عنوان موضوع	بررسی مشکلات واردات مواد اولیه، ماشین آلات و قطعات مورد نیاز خط تولید صنایع استان		
مرجع طرح موضوع	دبیرخانه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان		
شرح موضوع	<p>در دنیای امروز، یکی از چالش‌های اساسی کشورهای در حال توسعه، به‌ویژه ایران، مشکلات مرتبط با فرایندهای واردات، تولید و رقابت‌پذیری است. این مسائل نه تنها به مشکلات اقتصادی داخلی دامن می‌زنند، بلکه بر اساس تحولات جهانی و الزامات بازارهای بین‌المللی امری ضروری و حیاتی است. در این میان، فرآیند واردات و تاثیر آن بر توسعه صنایع داخلی، از جمله مهم‌ترین مسائلی است که می‌تواند تأثیرات بلندمدت بر رشد اقتصادی و تولید صنعتی کشورها داشته باشد. ایران با توجه به شرایط خاص اقتصادی خود، به‌ویژه در دوران تحریم و بحران‌های اقتصادی، در معرض چالش‌هایی است که این فرآیندها را پیچیده‌تر کرده است. محدودیت‌ها و موانعی که در مسیر واردات، اعم از ماشین‌آلات صنعتی، مواد اولیه و کالاهای مورد نیاز بخش‌های مختلف صنعتی وجود دارد، به عنوان یکی از عواملی شناخته می‌شود که رقابت‌پذیری صنایع داخلی را تحت تاثیر قرار داده و روند توسعه صنایع را کند کرده است. علاوه بر این، شرایط اقتصادی کشور و تحریم‌های بین‌المللی نیز خود به مشکلات این حوزه افزوده است. نبود دسترسی به منابع مالی و ارز خارجی، مشکلات در تأمین مواد اولیه و کاهش توان خرید تولیدکنندگان از جمله مسائلی هستند که در نتیجه تحریم‌ها و محدودیت‌های تجاری به‌وجود آمده است. این عوامل باعث می‌شود که بسیاری از واحدهای تولیدی نتوانند به‌طور مؤثر در عرصه جهانی رقابت کنند و همچنان وابسته به تکنولوژی‌های قدیمی و ناکارآمد باشند.</p> <p>یکی از مشکلات مهم در زمینه واردات کالا، فرآیند پیچیده و زمان‌بر ثبت سفارش و تخصیص ارز است. به‌ویژه واردات ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی که برای به‌روزرسانی خطوط تولید و ارتقای سطح فناوری صنایع داخلی ضروری است، با مشکلات زیادی مواجه می‌شود. علاوه بر ثبت سفارش و تخصیص ارز، سخت‌گیری‌های بی‌مورد، طولانی شدن زمان ترخیص کالا از گمرک، نبود زیرساخت‌های مناسب و عدم هماهنگی میان سازمان‌های مختلف از مهمترین چالش‌های واردکنندگان می‌باشد. وجود این چنین مسائلی باعث ایجاد هزینه‌های اضافی برای تولیدکنندگان، بروز مشکلاتی نظیر افزایش هزینه‌های تمام‌شده تولید و در نهایت کاهش رقابت‌پذیری در کشور می‌شود.</p> <p>از دیگر چالش‌های مهم در این زمینه، بی‌ثباتی در سیاست‌های اقتصادی و تجاری کشور است. قوانین و مقررات متناقض و گاه غیرشفاف، علاوه بر ایجاد سردرگمی برای واردکنندگان و تولیدکنندگان، زمینه‌ساز فساد و سوءاستفاده‌های اقتصادی نیز می‌گردد. در بسیاری از موارد، برخی از فعالان اقتصادی برای عبور از این مشکلات مجبور به پرداخت رشوه یا به کارگیری شیوه‌های غیرقانونی می‌شوند که این خود باعث ایجاد فضای انحصاری و کاهش رقابت در بازارهای داخلی می‌شود. نتیجه این وضعیت، کاهش توان رقابتی تولیدات داخلی در برابر محصولات خارجی و به‌تبع آن، ضعف در صادرات و عدم دستیابی به بازارهای بین‌المللی است.</p> <p>در چنین شرایطی، رفع این مشکلات و ایجاد شرایط مناسب برای واردات ماشین‌آلات و مواد اولیه، به‌ویژه از محل صادرات، به یکی از اولویت‌های اساسی برای فعالان اقتصادی و تولیدکنندگان تبدیل شده است. این موضوع نه تنها به رشد و توسعه صنایع داخلی کمک خواهد کرد، بلکه به رقابت‌پذیری کشور در بازارهای جهانی نیز خواهد افزود. همچنین، تسهیل فرآیند واردات می‌تواند به بهبود کیفیت تولیدات داخلی، افزایش ظرفیت تولید و کاهش قیمت تمام‌شده محصولات منجر شود که در نهایت، اثرات مثبتی بر اقتصاد کشور خواهد داشت.</p> <p>مشکلات واردات در ایران ناشی از عوامل متعددی است که شامل فرآیندهای پیچیده و زمان‌بر ثبت سفارش و تخصیص ارز توسط سیستم‌های دولتی، تأخیرهای طولانی در ترخیص کالا به دلیل قوانین و مقررات متغیر گمرکی، ناکارآمدی زیرساخت‌های حمل‌ونقل و توزیع، تحریم‌های بین‌المللی که دسترسی به منابع مالی و بانکی را محدود می‌کند، و نوسانات مداوم نرخ ارز است. این مشکلات نه تنها هزینه‌های واردات را افزایش داده، بلکه به کاهش کارایی زنجیره تأمین، کمبود کالاهای اساسی و ایجاد عدم اطمینان برای واردکنندگان و مصرف‌کنندگان منجر شده است.</p> <p>چالش‌های واردات ماشین‌آلات واحدهای تولیدی نیز یکی از چالش‌های واحدهای تولیدی است که با تصویب قانون جهش تولید دانش بنیان به منظور حمایت از شرکت‌های دانش بنیان و صنعت ماشین‌سازی کشور مطرح گردید. بر اساس این قانون به ماشین‌آلات مورد نیاز خط تولید که ساخت داخل داشته باشند مجوز واردات صادر نمی‌گردد. بر همین اساس نیز بند «غ» ماده (۱۱۹)</p>		

<p>قانون امور گمرکی اصلاحی حذف گردید و واردات ماشین آلات و تجهیزات خدمات تولیدی، صنعتی، معدنی و کشاورزی مشمول حقوق ورودی کرد. این در حالیست که جلوگیری از واردات ماشین آلات مورد نیاز خط تولید، موجب کاهش کیفیت ماشین آلات ساخت داخل و عدم رقابت سالم با بازارهای بین المللی شده و انحصار در این حوزه را ایجاد خواهد کرد. متأسفانه موارد مشابه این موضوع در بحث خودرو کشور قابل مشاهده است.</p> <p>خوشبختانه بحث تأکید بر ساخت داخل؛ به دلیل عدم تنفیذ حمایت از ماشین آلات ساخت داخل در قانون برنامه هفتم منتهی شد و بر همین اساس رئیس کل سازمان توسعه تجارت ایران در تاریخ ۱۴۰۳/۰۵/۰۲ طی نامه ای به شماره ۳۱۸۵۸۰۶ خطاب به وزیر صمت؛ حذف کارتابل فنی ساخت داخل را اعلام نمود. لیکن علیرغم این نامه متأسفانه اقدامی مبنی بر حذف کارتابل فنی ساخت داخل صورت نگرفته و همچنان مطابق قانون برنامه ششم فرایند ساخت داخل در بحث واردات ماشین آلات خط تولید انجام می گیرد. این در حالیست که با ابلاغ قانون برنامه هفتم، احکام برنامه ششمی که در قانون برنامه هفتم تنفیذ نشده اند ملغی می گردد. مشکل: نیاز به مراجعات مکرر به دفاتر تخصصی وزارت صمت و بانک مرکزی در سه مرحله الف- اظهار برآورد کالا ب- اخذ مجوزات ثبت سفارش ج- اولویت دار کردن پرونده و تخصیص ارز وجود دارد و واحدهای تولیدی و واردکنندگان به دلیل مشکلات ارزی دچار مسائل متعددی شده اند.</p> <p>مشکلات واحدهای کوچک و متوسط: متأسفانه این واحدها امکانات لازم جهت مراجعه دفعات مختلف به تهران برای یک پرونده را ندارند و در مراجعات هم باتوجه به عدم تکریم ارباب و رجوع اجازه ملاقات با کارشناس مربوطه صادر نمی شود. گاهی مشکلات مربوط به بانک مرکزی است که نماینده ای در استان ندارد و بلحاظ سازمانی صرفاً توسط استانداری با بانک مرکزی مکاتبه صورت می گیرد و در موارد مربوط به وزارت صمت مدیران کل دفاتر تخصصی صرفاً به مدیرکل صمت استان پاسخگو هستند و از پذیرش فعالین اقتصادی ممانعت می کنند.</p> <p>شواهد حاکی از آن است که در چندین سال گذشته تصویب مقررات دست و پاگیر بیش از تحمل فعالین اقتصادی شده و چنانچه به همین روال ادامه پیدا کند ادامه فعالیت را از بخش خصوصی خواهد گرفت. از این رو حل مشکلات فعالین بخش خصوصی مستلزم پایش قوانین دست و پا گیر در پروسه ثبت سفارش، تخصیص ارز واردات و تمام حوزه هایی اقتصادی می باشد.</p>	<p>رئوس ایرادات و مشکلات:</p> <p>۱. کمبود منابع ارزی در ایران یکی از مهم ترین مشکلات واردکنندگان است که فرآیند تخصیص ارز را با چالش مواجه کرده است. این کمبود منجر به تأخیر در تأمین ارز مورد نیاز برای واردات کالاها شده و در نتیجه، زمان ترخیص کالا از گمرک افزایش می دهد. افزایش زمان ترخیص نیز هزینه های انبارداری و دمو راژ را برای واردکنندگان بالا می برد که در نهایت در قیمت تمام شده محصولات تولیدی تأثیر می گذارد. این مسئله می تواند به کاهش رقابت پذیری کالاهای تولیدی در بازار منجر شود و فشار بیشتری بر مصرف کنندگان نهایی وارد کند.</p> <p>۲. مشکلات واردات در مقابل صادرات خود؛ پیشتر، بسیاری از فعالان اقتصادی قادر بودند از محل صادرات خود برای واردات کالا و ماشین آلات مورد نیاز واحدهای تولیدی استفاده کنند. این روش به آنها این امکان را می داد که با استفاده از ارز حاصل از صادرات و بدون وابستگی به تخصیص های ارزی دولتی، واردات خود را انجام دهند. اما در حال حاضر با تغییرات جدید در دستورالعمل ها این امکان عملاً از بین رفته است. در نتیجه، واردکنندگان مجبور به تبعیت از دستورالعمل های جدید و سهمیه بندی های سختگیرانه می شوند که نه تنها فرآیند واردات را پیچیده تر کرده، بلکه موجب ایجاد مشکلاتی همچون تأخیر در تأمین ماشین آلات و مواد اولیه، کند شدن روند تولید و افزایش هزینه ها شده است.</p> <p>۳. از دیگر مشکلات جدی فعالان اقتصادی، فرآیند طولانی ثبت سفارش است که موجب ایجاد مشکلات متعددی برای واردکنندگان و تولیدکنندگان می شود. در حالی که واردات کالا و ماشین آلات برای واحدهای تولیدی یک امر ضروری است، اما طولانی بودن مراحل ثبت سفارش به دلیل پیچیدگی های اداری، محدودیت های ارزی و عدم هماهنگی بین سازمان های مختلف، موجب تأخیر در واردات و در نتیجه کاهش ظرفیت تولید، رکود اقتصادی و افزایش هزینه ها می شود. این فرآیند طولانی نه تنها به تأخیر در راه اندازی و به روزرسانی خطوط تولید منجر می شود، بلکه باعث از دست رفتن فرصت های تجاری و اقتصادی و نیز افزایش هزینه های نگهداری موجودی کالاها می گردد.</p> <p>۴. بر اساس اظهارات واردکنندگان رفتارهای سلیقه ای در فرایند واردات کالا در استان های مختلف به چشم می خورد. به این</p>
---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------



صورت که اداره کل صمت تبریز با استناد به دستوالعمل‌های موجود از ثبت سفارش برخی کالاها خودداری می‌کند، در حالی که در استان‌هایی نظیر تهران و قزوین همان ثبت سفارش را به راحتی انجام می‌دهند. این مسئله باعث ایجاد چالش‌هایی برای واردکنندگان در تبریز می‌شود، چرا که مجبورند فرآیندهای واردات خود را به استان‌های دیگر منتقل کنند که ممکن است منجر به افزایش هزینه‌ها و زمان بیشتری برای دریافت مجوزهای لازم گردد. این اختلاف در عملکرد سازمان‌ها می‌تواند بر بهره‌وری تجاری و اقتصادی استان نیز تأثیر منفی بگذارد.

۵. رفتار سلیقه‌ای کارشناسان ادارات کل صمت در زمان تخصیص سهمیه ماشین‌آلات مورد نیاز واحدهای تولیدی یکی دیگر از مشکلات مهم است که بسیاری از فعالان اقتصادی با آن روبرو هستند. بدین ترتیب که گاهی اوقات کارشناسان بدون توجه به ماشین‌آلات مورد نیاز خط تولید، صرفاً به تعداد کمی ماشین‌آلات مجوز می‌دهند که این اقدام پاسخگوی نیازهای تولیدی و طرح‌های توسعه‌ای واحدهای تولیدی نمی‌گردد. متأسفانه وجود یک چنین روندی باعث کاهش ظرفیت تولید و بهره‌وری واحدهای اقتصادی می‌شود. تخصیص ناعادلانه و محدود ماشین‌آلات می‌تواند مانع رشد و توسعه واحدهای تولیدی شده و در نهایت به کاهش رقابت‌پذیری و آسیب به اقتصاد کشور منجر گردد.

۶. وابسته بودن تخصیص سهمیه ماشین‌آلات و بسیار از مراحل بررسی و تأیید فرآیند واردات به مسئولین وزارت صمت یا دفاتر تخصصی در تهران یکی از عوامل اصلی طولانی شدن فرآیند واردات است. این موضوع باعث می‌شود که تصمیمات مربوط به تخصیص ماشین‌آلات و تأمین نیازهای واحدهای تولیدی به دلیل تمرکز فرآیند در سازمان مرکزی، با تأخیر و پیچیدگی‌های زیادی روبرو شود. این روند نه تنها زمان‌بر است، بلکه تولیدکنندگان هزینه‌های زیادی اعم از مادی و معنوی را متحمل می‌شوند.

۷. بر اساس دستورالعمل نحوه انجام و تأیید ثبت سفارشات ارزی واحدهای تولیدی، بازرگانی و تخصیص سهمیه سال ۱۴۰۳ وزارت صنعت، معدن و تجارت، مشکلات جدی برای واحدهای تولیدی به وجود آمده است. بر اساس مفاد این دستورالعمل، در سال جاری تخصیص سهمیه ارزی مواد اولیه و کالاهای واسطه نیز بر مبنای عملکرد سال‌های گذشته و اعمال محدودیت‌های فراوان، موجب توقف خطوط تولید می‌گردد.

۸. علیرغم نامه شماره ۳۱۸۵۸۰۶، مورخ ۱۴۰۳/۰۵/۰۲، رئیس کل سازمان توسعه تجارت ایران به وزیر صمت، در خصوص حذف کارتابل فنی ساخت داخل؛ متأسفانه تا کنون این کارتابل حذف نشده و همچنان واردکنندگان در زمان واردات ماشین‌آلات مورد نیاز واحد تولیدی خود، ملزم به گذراندن این فرآیند هستند. چنین روندی علاوه بر لزوم طی کردن یک پروسه زمان‌بر و پرهزینه بستری برای فساد و رشوه‌خواری در فرآیندهای تأیید و واردات، برای برخی سودجویان و در نهایت اختلال در روند تولید و توسعه صنایع است.

جلسه کارگروه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان با حضور نمایندگان از اداره صمت استان؛ شورای هماهنگی بانک‌های استان؛ انجمن نساجی استان؛ انجمن فولاد آذربایجان و شرکت‌های تولید کننده و واردکننده استان به منظور "بررسی مشکلات واردات مواد اولیه، ماشین‌آلات و قطعات مورد نیاز خط تولید صنایع استان" در محل اتاق بازرگانی تبریز به شرح ذیل برگزار شد:

هادی اکبرزاده اهری؛ مدیر بازرگانی خارجی شرکت درنا باطری: یکی از مهم‌ترین مشکلاتی که فعالان اقتصادی استان با آن روبرو هستند، عدم حمایت کافی از طرح‌های توسعه صنایع است. این مسئله تأثیر مستقیمی بر میزان اشتغال‌زایی دارد.

علیرغم مکاتبات متعدد و برگزاری جلسات مختلف برای تخصیص سهمیه، تاکنون موفق به دریافت سهمیه ماشین‌آلات نشده‌ایم. متأسفانه، ماشین‌آلاتی به ارزش ۳ هزار دلار در دبی باقی مانده و امکان واردات آن‌ها به کشور وجود ندارد. این شرایط علاوه بر تحمیل هزینه‌های دموارژ، منجر به افزایش چشمگیر هزینه‌های انبارداری نیز شده است. قصور در اجرای قانون و سوءاستفاده برخی سودجویان، باعث وضع قوانین سخت‌گیرانه‌ای شده که برخلاف سیاست تسهیل‌گری در تولید عمل می‌کند. از سوی دیگر، عدم امکان استفاده از خطوط حمل‌ونقل ایرانی، ما را مجبور به پرداخت هزینه‌های دموارژ کرده است.

ایجاد مراکز مبادله و دریافت 1/5 درصد کارمزد از تولیدکنندگان نیز فشار بیشتری به واحدهای تولیدی وارد می‌کند. علاوه بر این، بانک‌های عامل به دلیل نبود زیرساخت‌های لازم، درخواست پرفومای ثانویه می‌کنند. تمامی هزینه‌هایی که به دلیل ضعف زیرساخت‌ها بر تولیدکننده تحمیل می‌شود، باعث افزایش قیمت تمام‌شده محصولات شده و فشار مضاعفی به مصرف‌کنندگان وارد می‌کند.

جمع‌بندی جلسه
کارگروه تخصصی
(کارشناسی) به تاریخ
۱۴۰۳/۱۰/۱۹

همچنین واردات ماشین آلات و تجهیزات مورد نیاز واحدهای تولیدی از محل صادرات خود امکان پذیر نیست که این موضوع از دیگر مشکلات اساسی تولیدکنندگان به شمار می آید.

محمدرضا فرشباغ؛ مسئول سفارشات خارجی فولاد ناب تبریز: تعداد شهرهای صنعتی که نیاز به تجهیزات و ماشین آلات صنعتی دارند در کشور محدود است، و استان آذربایجان شرقی جزو این مناطق صنعتی محسوب می شود. متأسفانه، مشکلات موجود در سهمیه بندی ماشین آلات، ناشی از دور زدن قانون توسط برخی واحدهای تولیدی که سابقه فساد مالی داشته اند، واردات این تجهیزات را با چالش مواجه کرده است. علاوه بر این، به نظر می رسد که سخت گیری های اعمال شده، بیشتر به صورت سلیقه ای اجرا می شوند و شدت این سخت گیری ها در تبریز بیش از سایر مناطق کشور است.

این شرایط باعث شده است واردکنندگان استان مجبور شوند واردات ماشین آلات را از طریق سایر استان ها انجام دهند. چنین رویه ای نه تنها زمان فرآیند واردات را طولانی تر می کند، بلکه هزینه های تمام شده را نیز به طور قابل توجهی افزایش می دهد.

سؤال اساسی اینجاست که اگر این سخت گیری ها به دلیل جلوگیری از فساد برخی فعالان اقتصادی است، چرا در استان هایی مانند قزوین سیاست های تسهیل گرانه اعمال می شود، اما در تبریز چنین رویکردی وجود ندارد؟ وجود چنین شرایطی، همراه با تحریم های خارجی از یک سو و خودتحریمی داخلی از سوی دیگر، موجب ناامیدی و سرخوردگی تولیدکنندگان می شود. آمار کم بیکاری در تبریز به دلیل وجود صنایع کوچک در این شهر است. بنابراین، ضروری است که از صنایع کوچک در استان حمایت بیشتری صورت گیرد تا نه تنها این صنایع پابرجا بمانند، بلکه به توسعه و افزایش اشتغال در منطقه نیز کمک شود.

امیر تقوی؛ مدیرعامل آرتا شیمی ارس: واردکنندگان در سه مرحله اصلی با مشکلات متعددی مواجه هستند:

۱. مرحله قبل از ورود کالا به کشور: این مرحله شامل ثبت سفارش، تأمین ارز، و تخصیص آن است. عمده مشکلات این بخش از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت (صمت) و بانک مرکزی ناشی می شود. پروسه ثبت سفارش و تخصیص ارز در سال های اخیر به شدت طولانی شده و به بازه زمانی ۱۰۰ تا ۱۵۰ روز رسیده است. این بازه برای واحدهای کوچک و متوسط که سهم عمده ای از صنایع استان را تشکیل می دهند، بسیار طاقت فرسا بوده و نیازمند پیگیری های مستمر است.

علاوه بر این، در استان آذربایجان شرقی ثبت برخی سفارشات انجام نمی شود، اما همان سفارشات در سایر استان ها مانند تهران یا قزوین به راحتی مورد تأیید قرار می گیرند. این مسئله موجب وابستگی واحدهای تولیدی استان به سایر استان ها برای واردات مواد اولیه، به ویژه در صنایع نساجی و شیمیایی، شده است.

۲. مرحله ورود کالا به کشور: مشکلات این مرحله شامل پروسه های ترخیص کالا است که سازمان هایی مانند گمرک، سازمان راهداری، سازمان غذا و دارو، جهاد کشاورزی، و اداره استاندارد نقش تعیین کننده ای دارند. در کشورهای همسایه مانند ارمنستان، آذربایجان، ترکمنستان، و عراق، از زمان ورود کالا تا تحویل آن به مشتری تنها ۲۴ ساعت زمان نیاز است، در حالی که همان فرآیند در ایران حداقل دو هفته و در صنایع کوچک حتی تا یک ماه طول می کشد.

برای مثال، صدور قبض انبار حداقل یک هفته زمان می برد که گاه به دلیل قطعی سامانه یا تغییر رویه ها بیشتر می شود. صدور اظهارنامه گمرکی نیز به طور متوسط ۴۸ ساعت طول می کشد، اما این فرآیند به دلیل عدم ارتباط مؤثر سامانه های مختلف سازمان ها اغلب بیشتر از این زمان می گیرد.

رفتارهای سلیقه ای کارشناسان در درب خروج گمرک نیز موجب می شود ترخیص کالا با مشکلات متعددی مواجه شود. این مشکلات اغلب به دلیل نبود هماهنگی میان سامانه ها یا اختیارات غیرضروری برخی افراد در فرآیندها است.

۳. مرحله پس از ترخیص کالا: مشکلات این مرحله به سازمان هایی مانند پلیس اقتصادی، تعزیرات، بانک های عامل، و اداره مالیات مربوط می شود. برای مثال، پس از ترخیص کالا، سازمان امور مالیاتی از واردکننده می خواهد مبنای ارزش گذاری کالای وارداتی را اثبات کند. این درخواست ها، علاوه بر افزایش زمان و هزینه، نشان می دهد که تسهیل گری در امور واردات مدنظر قرار نگرفته است. ابلاغ بخشنامه ها و آیین نامه های متعدد، به جای حل مشکلات، گرهی بر گره های موجود اضافه می کند. حذف این بخشنامه ها و کاهش بروکراسی می تواند نقش مهمی در تسهیل امور ایفا کند. فرآیند ثبت سفارش و تأیید آن یکی از مواردی است که بیشترین زمان را از واردکنندگان می گیرد. به عنوان نمونه:

• در مرحله نخست، واردکننده باید اظهار برآورد کالا را تأیید کند و نام کالا برای ثبت سفارش دریافت شود.

• سپس، به صورت حضوری باید به دفاتر تخصصی سازمان صمت استان مراجعه کند.

• در مرحله بعد، درخواست به ثبت سفارش در تهران ارسال شده و کد ۸ رقمی صادر می‌شود.

• برای اولویت‌دار کردن ثبت سفارش، واردکننده باید مجدداً به سازمان صمت استان و سپس دفاتر تخصصی تهران مراجعه کند.

• در نهایت، واردکننده نیازمند نامه مساعدت از مدیرکل سازمان صمت استان برای ارائه به تهران و اخذ اولویت ثبت سفارش است. این رفت‌وآمدهای مکرر میان استان و تهران و تعدد مراحل اداری، نه تنها هزینه‌ها و زمان فرآیند را افزایش می‌دهد، بلکه نشان می‌دهد که حذف بخش‌های غیرضروری از این چرخه اداری باید در اولویت قرار گیرد. بنابراین با توجه به نقش حیاتی واردات در تأمین مواد اولیه و تجهیزات مورد نیاز صنایع، پیشنهاد می‌شود سازمان صمت و دیگر سازمان‌های دولتی تا حد امکان نقش خود را در فرآیندهای اداری کاهش داده و رویه‌های موجود را تسهیل کنند. تسهیل فرآیند واردات نه تنها به نفع واردکنندگان بلکه به سود صنایع کوچک و متوسط است که بخش عمده‌ای از اقتصاد استان را تشکیل می‌دهند.

محسن صدقی نسب؛ رئیس انجمن نساجی استان: متأسفانه سیاست‌های کلی در حوزه‌های مختلف از جمله واردات، صادرات، بانکداری و امور گمرکی اشتباه بوده است. چه به دلایل سیاسی و چه اقتصادی، کشور تحت تأثیر تحریم‌ها قرار دارد و دسترسی کافی به ارز وجود ندارد. این عوامل منجر به طولانی شدن پروسه‌ها و ایجاد مشکلات متعدد برای فعالان اقتصادی شده است. عدم تعامل و ارتباط مؤثر با دنیا نیز از اصلی‌ترین دلایل بروز چنین مشکلاتی است.

بهزاد محمدیاری؛ واردات و صادرات فولاد کاوه تیکمه داش: از ابتدای سال ۱۴۰۳، دستورالعمل جدیدی ابلاغ شد که به نظر می‌رسد بیشتر مشکلات کنونی فعالان اقتصادی از آن ناشی می‌شود. در سال گذشته، موضوع سهمیه‌بندی برای واردکنندگان مطرح نبود، اما امسال اعمال سهمیه برای فعالان اقتصادی که در حوزه واردات فعالیت می‌کنند، بسیار سختگیرانه شده است. علاوه بر این، امکان استفاده از محل صادرات برای تأمین واردات از سال جاری عملاً از بین رفته است.

از طرفی متأسفانه، بی‌حرمتی و برخورد نامناسب با فعالان اقتصادی از سوی وزارت صمت (سازمان صنعت، معدن و تجارت) بسیار مشهود است. این رفتارها، علاوه بر اینکه انگیزه تولیدکنندگان و واردکنندگان را کاهش می‌دهد، پیامدهای جدی برای اقتصاد کشور به همراه دارد. فعالان اقتصادی که در شرایط دشوار کنونی به حفظ چرخه تولید و تأمین کالا کمک می‌کنند، شایسته برخورداری حمایتی و تسهیل‌گرانه هستند، نه مواجهه با بی‌توجهی یا رفتارهای تحقیرآمیز.

بر اساس قانون واردات کالا به سه دسته تقسیم می‌شود: کالای مجاز، کالای مجاز مشروط، و کالای ممنوع. اما با توجه به فرآیند طولانی و پیچیده واردات در کشور، می‌توان نتیجه گرفت که عملاً تمامی کالاها در دسته «مجاز مشروط» یا حتی «ممنوع» قرار می‌گیرند. اگر واردات به‌راستی برای کالاهای مجاز تسهیل می‌شد، این فرآیند نباید چنین زمان‌بر و پرهزینه باشد.

محمد ارجمند؛ مدیرعامل شرکت آسان ذوب سهند: چرا باید به دلیل نبود زیرساخت‌های مناسب، رفتارهای سلیقه‌ای، و وجود برخی قوانین مخل تولید، هزینه‌های بسیار سنگینی مانند دموارژ پرداخت کنیم؟ این هزینه‌ها از محل منابع مالی جامعه تأمین می‌شود و آثار منفی گسترده‌ای بر اقتصاد کشور و زندگی مردم برجای می‌گذارد.

پرداخت دموارژ و هزینه‌های اضافی ناشی از تأخیر در فرآیند واردات، نه تنها فشار زیادی بر تولیدکنندگان وارد می‌کند، بلکه این فشار در نهایت به مصرف‌کنندگان منتقل می‌شود و موجب افزایش قیمت‌ها و کاهش قدرت خرید در جامعه می‌شود. چنین شرایطی با اصول تسهیل‌گری در تجارت و توسعه اقتصادی در تضاد است.

نوید نواده ابادر؛ رئیس انجمن فولاد آذربایجان: فساد و ناکارآمدی در وزارت صمت یکی از مهم‌ترین معضلاتی است که جامعه صنعتی و تولیدی کشور با آن مواجه است. این مشکلات به‌ویژه در بخش ثبت سفارش و واردات، تأثیرات منفی عمیقی بر فعالیت‌های تولیدی و صنعتی داشته است.

ثبت سفارش نه تنها یک پروسه طولانی است، بلکه بی‌معنی و مبهم نیز محسوب می‌شود. در هیچ‌کجای دنیا چنین سطحی از سخت‌گیری و بروکراسی در واردات وجود ندارد. به‌عنوان نمونه، در برنامه هفتم توسعه، اعلام شده است که واردات ماشین‌آلات نیازی به گذراندن پروسه عدم ساخت داخل ندارد، اما در عمل این قانون رعایت نمی‌شود و واردکنندگان مجبور به طی این فرآیند زمان‌بر و پرهزینه هستند.

در یکی از خطوط تولید، به دلیل محدودیت‌های وارداتی و عدم امکان تأمین ماشین‌آلات، اقدام به تولید ماشین‌آلات مورد نیاز مجموعه خود کرده‌ایم. با این وجود، چنانچه کد آیسیک یک کالای وارداتی با ماشین‌آلات تولید شده در واحد تولیدی ما همخوانی داشته باشد، تمام تلاش خود را برای تأییدات لازم به‌کار می‌گیریم تا فعالان اقتصادی کشورمان بتوانند ماشین‌آلات مورد نیاز خود را



وارد کشور کنند. اما باید به این نکته نیز توجه کرد که وجود یک چنین فرآیندهای پیچیده و گاه بیهوده، زمینه‌ساز ایجاد فساد بوده و به محلی برای کسب درآمد غیرقانونی توسط سودجویان تبدیل شده است. چنین شرایطی نه تنها به زیان واردکنندگان و تولیدکنندگان است، بلکه مانعی جدی بر سر راه توسعه صنعتی کشور محسوب می‌شود.

به نظر می‌رسد این مسائل باید از طریق قوه قضاییه و سازمان بازرسی کل کشور پیگیری شود تا با شفاف‌سازی و حذف رویه‌های فسادزا، مشکلات حل شود و زمینه برای تسهیل در واردات و حمایت از تولیدکنندگان فراهم گردد.

نسرین درخشانی، رئیس دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی استان آذربایجان شرقی: به نظر می‌رسد که برخی از محدودیت‌های وارداتی خود عاملی برای ایجاد انحصار در داخل کشور و کاهش رقابت‌پذیری صنایع داخلی شده است. اگر واردات به‌طور مناسب و با رعایت اصول رقابتی انجام شود، تولیدکنندگان داخلی قادر خواهند بود با دسترسی به تکنولوژی‌ها و ماشین‌آلات مدرن، به رقابت با تولیدات خارجی بپردازند و صنایع خود را به سطوح هایتک ارتقا دهند. این امر نه تنها باعث تقویت توان رقابتی صنایع داخلی می‌شود، بلکه می‌تواند به بهبود کیفیت تولیدات داخلی و افزایش صادرات نیز کمک کند. چنین رویکردی به تسهیل واردات و به‌روز رسانی فناوری‌های تولید، می‌تواند در بلندمدت به نفع اقتصاد کشور و به ویژه بخش خصوصی باشد.

محمد رضا فرش‌باف؛ مسئول سفارشات خارجی فولاد ناب تبریز: با توجه به شرایط موجود، محموله کالای وارداتی شرکت ما در اوایل فروردین ماه وارد کشور شده است، اما متأسفانه تاکنون قادر به ترخیص آن نبوده‌ایم. دلیل اصلی این تأخیر، عدم تخصیص ارز مورد نیاز بوده است. در نتیجه، کالاهای ما به حالتی متروکه درآمده و نه تنها موجب خسارت مالی برای شرکت ما شده، بلکه بر فرآیند تولید و اشتغال‌زایی تأثیر منفی گذاشته است.

نادر اصغرپور؛ معاون امور صنایع اداره کل صمت استان: در تمام کشورهای دنیا پس از ابلاغ قوانین و سیاست‌های کلی، پیش از اجرای آن، زمان کافی برای آگاهی متولیان و مجریان قانون و ایجاد بسترهای اجرایی آن در نظر گرفته می‌شود. در خصوص مشکلات فعالان اقتصادی در رابطه با مشکلات سامانه‌ها، وجود مشکلات زیرساختی منجر به تحمیل جریمه‌های کلان برای واحدهای تولیدی می‌شود. در حالی که سامانه‌ها باید طوری طراحی شوند که علاوه بر تسریع امور فعالان اقتصادی، کمترین مشکلات را در زمان اجرا داشته باشند.

ستاد تسهیل به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای رفع مشکلات فعالان اقتصادی در کشور است. حداقل ۲۰ پرونده با مصوبه ستاد تسهیل استان امضا شده است. شورای گفت‌وگو نیز از ظرفیت‌های مؤثر استان است که صدای بخش خصوصی را به‌خوبی منعکس می‌کند. تا اواسط سال ۱۴۰۲، به جز صف تخصیص ارز بانک مرکزی، مشکل خاصی در ثبت سفارش وجود نداشت. در خصوص علت به‌وجود آمدن مدیریت ارز، بر اساس شنیده‌ها، ۴۰ میلیارد دلار ارز برای صنعت در سال ۱۴۰۲ تخصیص یافته است؛ اما با مقایسه تولید سال ۱۴۰۱، تأثیر قابل‌توجهی از این تخصیص ارز مشاهده نمی‌شود. بعد از آن تاریخ، سامانه‌ها به‌گونه‌ای طراحی شده‌اند که امکان ثبت سفارش قبل از تخصیص سهمیه ارز وجود ندارد. ابتدا باید سهمیه لحاظ شود و سپس امکان ثبت سفارش و دریافت کد ۸ رقمی (که نوعی کد رهگیری است) فراهم می‌شود."

هادی اکبرزاده اهری؛ مدیر بازرگانی خارجی شرکت درنا باطری: از زمان درخواست تخصیص تا زمان آماده شدن تخصیص یک هفته به طول می‌انجامد اگر از محل صادرات دیگران یا از محل مرکز مبادله باشد، برای واحدهای تولیدی ۸۰ روز به طول می‌انجامد برای واحدهای بازرگانی ۹۰ روز به طول می‌انجامد بعد از اینکه به مرحله "تخصیص یافته" رسید قبلاً ۲۰ روز به طول می‌انجامیده ولی طبق نامه جدید، ۳۰ روز به طول می‌انجامد اگر تا ۳۰ روز ارز را نخریم، ابطال شده و دوباره باید کل پروسه طی شود.

نادر اصغرپور؛ معاون امور صنایع اداره کل صمت استان: پیشنهاد می‌شود برای پروسه تخصیص و سهمیه ارز، از نقطه شروع تا نقطه پایان که واحد می‌تواند ثبت سفارش انجام داده و کد ۸ رقمی اخذ کند، از وزارتخانه بخواهیم بازه زمانی (مثلاً یک ماهه) تعریف کند و الزام پاسخگویی در این بازه لحاظ شود. همچنین پیشنهاد کنیم بر اساس مبالغ در سه رده تقسیم بندی شود: مثلاً ۵۰۰ هزار یورو رده ۱، یک میلیون یورو رده ۲ و بیشتر از آن رده ۳ لحاظ شود و حدود ۵۰۰ هزار یا یک میلیون یورو در اختیار استان قرار داده شود با مسئولیت اداره کل صمت استان تا نیازی به طی پروسه نباشد. در صورت نیاز، رده‌های بالاتر با تایید استان و دفتر تخصصی صورت گیرد.

با توجه به مشکلات به‌وجود آمده، به‌طور مکرر روش‌های خود را تغییر داده‌ایم. قبلاً درخواست‌ها و پروفرماها را به دفتر ماشین‌آلات

(آقای جمشیدوند) ارسال می‌کردیم که در آنجا به حالت راکد می‌ماند. برای حل این مشکل، روش‌های مختلف دیگری اتخاذ شد. پس از گذراندن تمام مراحل، تصمیم گرفته شد که دفتر تخصصی در یک جلسه حضوری، موارد تایید شده را با حضور آقای لطفی‌زاده مطرح کند. متأسفانه، دفتر تخصصی برخی از موارد را مطرح نمی‌کند یا به دلایلی از قلم می‌افتد یا مورد تایید قرار نمی‌گیرد. مواردی که مطرح می‌شود، باید در قالب یک صورت جلسه به امضای ما و دفتر تخصصی برسد و سپس آقای لطفی‌زاده آن‌ها را برای موافقت وزیر به آقای وزیر ارجاع دهد. پس از اخذ موافقت وزیر، موارد به آقای جدی‌ثانی ارجاع داده می‌شود. در این مرحله، ما به وضعیت سال گذشته رسیده‌ایم.

امیر تقوی؛ مدیرعامل آرتا شیمی ارس: در خصوص دستورالعمل ۱۷ صفحه‌ای که به صورت محرمانه برای ۱۴۰۴ وجود دارد سهمیه ارز صنایع دارای دو برش دفتر تخصصی (بیانگر میزان سهمیه سالانه دفتر تخصصی) و برش استانی (بیانگر میزان سهمیه سالانه استانی) است. طبق مصوبات شورای گفتگوی استان، از اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان درخواست شده است تا سهم استان در جلسات آتی شورای گفتگو اعلام شود که متأسفانه تاکنون اعلام نشده است. در حالت کلی بخش خصوصی معتقد است تخصیص ارز نباید نیازی به تأیید کارشناس داشته باشد و مانند رویه قبلی که به صورت سیستمی انجام می‌شد صورت گیرد. نسرین درخشانی؛ مسئول دبیرخانه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان آذربایجان شرقی: چرا و بر چه اساسی امکان واردات ماشین آلات برای واردکننده‌ی بخش خصوصی از محل صادرات خود میسر نیست؟

نادر اصغرپور؛ معاون امور صنایع اداره کل صمت استان: متأسفانه برخی واحدهای تولیدی در زمان واردات ماشین آلات (ارزش‌گذاری ماشین‌آلات با گمرک است) ۱۰ برابر نرخ واقعی ارزش‌گذاری می‌کنند و در برخی مواقع نیز ماشین‌آلات را به تحت عنوان ضایعات وارد کشور می‌کنند. بنابراین وجود یک چنین فرآیندی به دلیل کنترل و نظارت بر تعهدات ارزی است.

بهزاد محمدیار؛ واردات و صادرات فولاد کاوه تیکمه‌دانش: حتی در مورد "محل صادرات خود" نیز باید سهمیه ارزی دریافت کنیم. اعلام می‌شود که ارزی که با آن به صادرات پرداخته‌ایم، متعلق به بانک مرکزی است و وقتی قصد واردات داریم، عملاً در حال رفع تعهدات ارزی هستیم. بنابراین، برای انجام واردات از محل صادرات، باید سهمیه‌ای برای ما تخصیص داده شود تا بتوانیم از ارز صادراتی خود استفاده کنیم. تخصیص سهمیه در این مرحله به‌طور نهایی انجام می‌شود.

امیر تقوی؛ مدیرعامل آرتا شیمی ارس: بر اساس مصوبه شورای گفتگو قرار بر این بود که واحد حقوقی اتاق بازرگانی بر اساس ماده (۲۴) و ماده (۳۰) قانون تسهیل شکایتی تحت عنوان "تغییرات خلق‌الساعه سامانه جامع تجارت" تنظیم کند. متأسفانه تاکنون چنین اقدامی صورت نگرفته است.

نسرین درخشانی؛ مسئول دبیرخانه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان آذربایجان شرقی: موضوع رفع تعهد ارزی یکی از اصلی‌ترین مشکلات فعلی است که حل آن می‌تواند بسیاری از موانع دیگر را از پیش‌روی فعالان اقتصادی بردارد. برای حل این مشکل، پیشنهادات زیر مطرح می‌شود:

طبق فرمایش آقای اصغرپور، درخواست تخصیص سه رده ارزی و تفویض اختیار به مدیرکل استان برای تسریع در فرآیند تخصیص ارز و رفع مشکلات اجرایی.

بازگشت به روال و بخشنامه‌های پیشین که پیش از دولت سیزدهم در زمینه تخصیص ارز و ثبت سفارشات اجرایی می‌شد. پیشنهاد به بانک مرکزی برای تخصیص سهمیه ارزی ویژه برای استان‌ها، که می‌تواند در تخصیص به موقع و مناسب ارز کمک شایانی به حل مشکلات واردات و تولید کند.

اجرای این پیشنهادات می‌تواند به تسهیل فرآیندهای اقتصادی و کاهش مشکلات واردات و تولید کمک کند و همچنین موجب رفع مشکلاتی چون کمبود تخصیص ارز و بهبود روند ثبت سفارش شود.

۱. به منظور سهمیه بندی عادلانه ارزی در استان‌ها پیشنهاد می‌گردد، سهمیه بندی ارزی استان‌ها بر اساس مزیت‌های صنایع و معادن در هر استان تعیین شده و اختیار کامل اولویت بندی تخصیص ارز به مدیران استانی تفویض گردد.

۲. به منظور حمایت از بخش تولید و توسعه اقتصادی استان؛ پیشنهاد می‌گردد؛ کارشناسان و مسئولین استانی نهایت تسهیلگری در واردات مواد اولیه و ماشین آلات خط تولید را در دستور کار خود قرار دهند تا فعالین اقتصادی استان متحمل هزینه‌های مضاعف و اقدام از استان‌های دیگر نگردند.

۳. در راستای حل مشکل واحدها تولیدی پیشنهاد می‌گردد: دستورالعمل نحوه انجام و تأیید ثبت سفارشات ارزی واحدهای

پیشنهادات



<p>تولیدی، بازرگانی و سهمیه ارزی به شماره ۶۷۹۳۳/م/ص مورخ ۱۴۰۳/۰۱/۱۴ ابلاغی وزارت صنعت، معدن و تجارت ابطال و مقررات جاری در دولت محترم دوازدهم که بدون بخشنامه خاص و صرفاً بر اساس جوازهای صادره (برای ماشین‌آلات) و پروانه‌های تولیدی (برای مواد اولیه) که توسط ادارات کل صمت استانی صادر می‌گردید، تنفیذ گردد.</p> <p>۴. به منظور حل مشکلات واردات در استان، کارگروهی با حضور نمایندگان استانداری استان، اداره کل صمت، بانک‌های عامل و اتاق بازرگانی تبریز تشکیل شود و کل پرونده‌های معطل در ثبت سفارش، تخصیص ارز و پرونده‌هایی که "بیش از دوماه" در صف تایید مانده اند را احصاء و جهت رفع رفع و پیگیری مشکل به مدیرکل صمت و استانداری ارائه نماید.</p> <p>گزارش عملکرد کمیته پایش به صورت مستمر در جلسات شورای گفتگوی استان توسط اداره کل صمت ارائه گردد.</p> <p>۵. لیست مقررهای محل فعالین اقتصادی در پروسه ثبت سفارش و تخصیص ارز با ذکر مرجع صادرکننده و تاریخ ابلاغ با همکاری واحد حقوقی اتاق بازرگانی و معاونت اقتصادی استانداری و اداره کل صمت احصاء و جهت ابطال به مجمع نمایندگان استان و شورای گفتگو مرکز ارسال شود.</p>	
<p>۱. قانون برنامه ششم و هفتم توسعه کشور؛</p> <p>۲. دستورالعمل نحوه انجام و تایید ثبت سفارشات ارزی واحدهای تولیدی، بازرگانی و سهمیه ارزی به شماره ۶۷۹۳۳/م/ص مورخ ۱۴۰۳/۰۱/۱۴ ابلاغی وزارت صنعت، معدن و تجارت؛</p> <p>۳. نامه شماره ۳۱۸۵۸۰۶، مورخ ۱۴۰۳/۰۵/۰۲، رئیس کل سازمان توسعه تجارت ایران خطاب به وزیر صمت.</p>	<p>فهرست مستندات و مدارک پشتوانه</p>